
Практичні аспекти застосування проєктів процедур щодо РДАЕ та ОЦЗ на прикладі підрозділів ДП «Ліси України»

Чурілов Андрій Михайлович, канд. біолог. наук, доцент НУБіП України,

Кравець Павло Васильович, канд. с.-г. наук, директор FSC Україна

*Науково-практичний семінар «Поширення кращих практик відповідального
лісогосподарювання згідно з FSC® стандартом для України»*

23 травня 2025 р.

ЦІЛІСНИЙ ПІДХІД

FSC стандарт для України і, зокрема, його аспекти, пов'язані з РДАЕ та ОЦЗ, є невід'ємною і повсякденною складовою діяльності утримувача сертифікату.

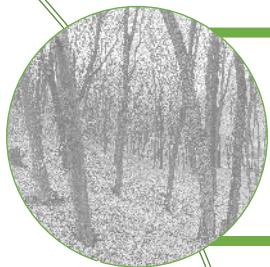

Вимоги щодо РДАЕ та ОЦЗ розглядаються у логічному взаємозв'язку між ними, іншими вимогами, термінами та додатками стандарту.

Планування і виконання господарських робіт й заходів здійснюється в рамках цілісного розуміння мети, завдань та очікуваних результатів.

ЗАЛУЧЕНІСТЬ ПЕРСОНАЛУ

Персонал утримувача сертифікату володіє потрібними знаннями та компетенціями для забезпечення виконання вимог FSC стандарту для України.

РДАЕ та ОЦЗ є частиною повсякденної роботи персоналу в рамках обов'язків, визначених посадовими інструкціями, наказами тощо.

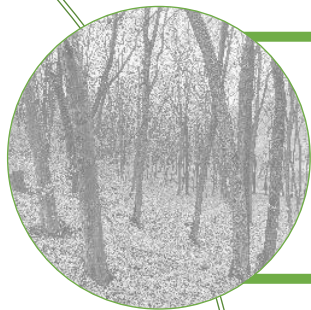

Персонал демонструє проактивність у проведенні консультацій із зацікавленими сторонами та залучення експерта чи консультанта за потреби.

Залучення експерта чи консультанта не позбавляє відповідальності персоналу за усі аспекти вимог щодо РДАЕ та ОЦЗ.

ТЕХНОЛОГІЧНА ТА ІНФОРМАЦІЙНА ОСНАЩЕНІСТЬ

Утримувач сертифікату має доступ і спроможності працювати з таксаційною базою даних та картографічними матеріалами.

Використовується зручний та дружній до користувача формат даних.

Персонал демонструє готовність використовувати дані поза межами традиційних інформаційних потоків щодо ведення лісового господарства.

ПРОЦЕСИ, ПОВ'ЯЗАНІ З РДАЕ

Ідентифікація територій, які за сукупністю ознак можуть належати до РДАЕ (камеральний етап)

Перевірка попередньо виділених територій та їхнє **оцінювання**, включаючи виявлення ризиків (польовий етап)

Розроблення заходів для збереження (після польового етапу)

Відбір показників та формування програми моніторингу для РДАЕ відповідно до їхніх характеристик

КРИТЕРІЇ ДЛЯ ВИДІЛЕННЯ РДАЕ ЗГІДНО З FSC СТАНДАРТОМ ДЛЯ УКРАЇНИ, ВИКОРИСТОВУЮЧИ НАЯВНІ ТАКСАЦІЙНІ ВІДОМОСТІ

Для нелісових угідь:

- площа може бути різною, навіть $\leq 0,5$ га;
- тип угідь має відповідати аборигенним екосистемам, з рослинним покривом природного походження.

Для лісових угідь:

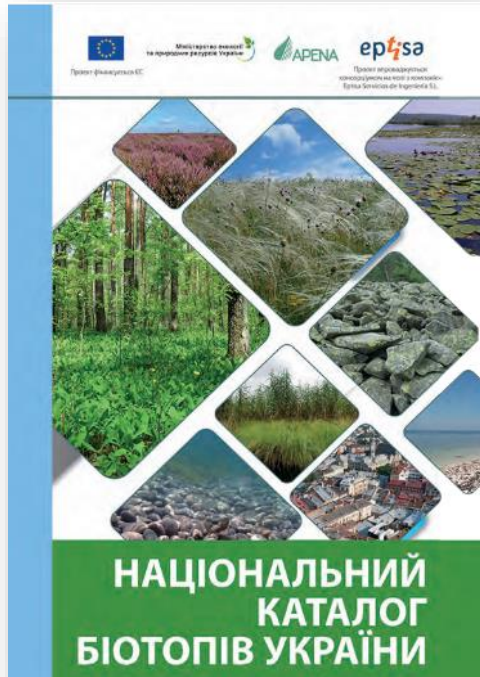
- для лісових угідь площа може бути різною, **пріоритет надаємо цілісним контурам близько 20,0 га**; практично можливо обирати виділи будь-якого розміру, щоб разом вони поєднувалися в єдиний контур;
- головна порода (з числа **аборигенних видів** для природної зони розташування одиниці господарювання);
- вік головної породи (перевагу надаємо **пристигаючим, стиглим та перестійним насадженням**);
- повнота (перевагу надаємо насадженням з повнотою **не менше, ніж 0,4**);
- походження (перевагу надаємо насадженням **природного походження**).

Додаткові показники: склад насадження, характеристики підліску, тип лісу є також важливими характеристиками для правильної діагностики біотопу.

ОСОБЛИВОСТІ ТА СКЛАДНОСТІ ПІД ЧАС КАМЕРАЛЬНОГО ЕТАПУ ВИДІЛЕННЯ РДАЕ

КАМЕРАЛЬНИЙ ЕТАП

- розроблена покрокова процедура дозволяє отримати чіткі та коректні результати за наявності електронної версії з повним набором таксаційних характеристик одиниці господарювання;
- важливо максимально уникнути помилок щодо інтерпретації під час ототожнення типів наявних угідь (за таксаційними матеріалами) відповідно до типів потенційно наявних біотопів з аборигенними екосистемами в регіоні одиниці господарювання.

	L	M	N	O	P	Q	R
1	Запас на га	Запас на виділі, тис.куб.м	Код біотопу	Категорія земель	Головна порода	Категорія захисності	Захисні ділянки
16238	20	0,04	D2.2.3	Насадження природного походження	Сосна звичайна	Захисні ліси з обмеженим режимом	
16239	150	0,33	D2.2.2	Насадження природного походження	Сосна звичайна	Захисні ліси з обмеженим режимом Узлісся; що прилягають до залізниць і автодоріг державн, знач,	
16240	60	0,07	D2.6	Лісові культури лісовідновлювальні	Ялина європейська	Захисні ліси з обмеженим режимом Узлісся; що прилягають до залізниць і автодоріг державн, знач,	
16241	140	0,71	D1.5.3	Насадження природного походження	Береза повисла	Захисні ліси з обмеженим режимом	
16242	95	0,29	D2.2.2	Лісові культури лісовідновлювальні	Сосна звичайна	Захисні ліси з обмеженим режимом	
16243	120	0,1	D2.2.2	Насадження природного походження	Сосна звичайна	Захисні ліси з обмеженим режимом Узлісся; що прилягають до залізниць і автодоріг державн, знач,	
16244	170	0,44	D1.2.1	Насадження природного походження	Груб звичайний	Захисні ліси з обмеженим режимом	
16245			D3	Незімкнуті лісові культури лісовідновлювальні		Захисні ліси з обмеженим режимом	
16246			D3	Незімкнуті лісові культури лісовідновлювальні		Захисні ліси з обмеженим режимом	
16247			D3	Незімкнуті лісові культури лісовідновлювальні		Захисні ліси з обмеженим режимом	
16248	150	0,12	D2.2.2	Насадження природного походження	Сосна звичайна	Захисні ліси з обмеженим режимом Узлісся; що прилягають до залізниць і автодоріг державн, знач,	
16249	120	0,12	D1.5.1	Лісові культури лісовідновлювальні	Сосна звичайна	Захисні ліси з обмеженим режимом Узлісся; що прилягають до залізниць і автодоріг державн, знач,	
16250	180	0,63	D1.5.1	Лісові культури лісовідновлювальні	Сосна звичайна	Захисні ліси з обмеженим режимом	
16251			D3	Незімкнуті лісові культури лісовідновлювальні		Захисні ліси з обмеженим режимом	
16252	160	0,64	D2.2.2	Лісові культури лісовідновлювальні	Сосна звичайна	Захисні ліси з обмеженим режимом	
16253	100	0,23	D2.2.3	Насадження природного походження	Сосна звичайна	Захисні ліси з обмеженим режимом Узлісся; що прилягають до залізниць і автодоріг державн, знач,	
16254	160	0,27	D2.2.2	Лісові культури лісовідновлювальні	Сосна звичайна	Захисні ліси з обмеженим режимом Узлісся; що прилягають до залізниць і автодоріг державн, знач,	
16255	220	0,4	D1.5.1	Лісові культури лісовідновлювальні	Сосна звичайна	Захисні ліси з обмеженим режимом	
16256	190	0,76	D1.5.3	Насадження природного походження	Береза повисла	Захисні ліси з обмеженим режимом	
16257	7	0,03	D2.2.2	Насадження природного походження	Сосна звичайна	Захисні ліси з обмеженим режимом	
16258	160	0,26	D1.6.4	Насадження природного походження	Вільха чорна	Захисні ліси з обмеженим режимом Узлісся; що прилягають до залізниць і автодоріг державн, знач,	
16259	150	0,18	D2.2.2	Лісові культури лісовідновлювальні	Сосна звичайна	Захисні ліси з обмеженим режимом	
16260	200	0,1	D1.4.1	Насадження природного походження	Дуб звичайний	Захисні ліси з обмеженим режимом	
16261	150	0,23	D1.5.2	Насадження природного походження	Береза повисла	Захисні ліси з обмеженим режимом	
16262	150	0,3	D1.5.3	Насадження природного походження	Береза повисла	Захисні ліси з обмеженим режимом	
16263	170	0,14	D1.2.2	Насадження природного походження	Дуб звичайний	Захисні ліси з обмеженим режимом	
16264	150	0,21	D1.5.3	Насадження природного походження	Береза повисла	Захисні ліси з обмеженим режимом	
16265	170	0,22	D1.5.1	Насадження природного походження	Сосна звичайна	Захисні ліси з обмеженим режимом Узлісся; що прилягають до залізниць і автодоріг державн, знач,	

РЕЗУЛЬТАТИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ДІЛЯНОК, ЯКІ ВІДПОВІДАЮТЬ КРИТЕРІЯМ ДО РДАЕ ДОРІВСЬКЕ ЛІСНИЦТВО КОЛИШНЯ ФІЛІЯ «ДЕЛЯТИНСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО (НЕЛІСОВІ УГІДДЯ)

КАМЕРАЛЬНИЙ ЕТАП

Таблиця 1. Перелік потенційно наявних РДАЕ у межах філії «Делятинське лісове господарство» ДП «Ліси України» (на основі камеральної обробки даних) станом на грудень 2024 р.

Код та назва біотопу (стислий опис)	РДАЕ				Офіційний охоронний статус
	Лісництво	Квартал	Виділ	Площа	
1	2	3	4	5	6
на нелісових землях					
Б1.2.1 Жорстководні джерела та струмки на туфах і травертинах (Б1.21а Гірські)	Дорівське	1	45	0,1	Резолюція 4 Бернської конвенції: C2.12 Hard water springs / Жорстководні джерела
Б1.2.1 Жорстководні джерела та струмки на туфах і травертинах (Б1.21а Гірські)	Дорівське	1	48	0,4	Резолюція 4 Бернської конвенції: C2.12 Hard water springs / Жорстководні джерела
Б1.2.1 Жорстководні джерела та струмки на туфах і травертинах (Б1.21а Гірські)	Дорівське	2	48	0,5	Резолюція 4 Бернської конвенції: C2.12 Hard water springs / Жорстководні джерела
Б1.2.1 Жорстководні джерела та струмки на туфах і травертинах (Б1.21а Гірські)	Дорівське	2	68	0,1	Резолюція 4 Бернської конвенції: C2.12 Hard water springs / Жорстководні джерела
Б1.2.1 Жорстководні джерела та струмки на туфах і травертинах (Б1.21а Гірські)	Дорівське	2	73	0,4	Резолюція 4 Бернської конвенції: C2.12 Hard water springs / Жорстководні джерела

Біотопи Б1.21а Гірські струмки

РЕЗУЛЬТАТИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ДІЛЯНОК, ЯКІ ВІДПОВІДАЮТЬ КРИТЕРІЯМ ДО РДАЕ ДОРІВСЬКЕ ЛІСНИЦТВО КОЛИШНЯ ФІЛІЯ «ДЕЛЯТИНСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО (ЛІСОВІ УГІДДЯ)

КАМЕРАЛЬНИЙ ЕТАП

№	Лісництво	Квартал (виділ)	Площа, га	Координати		Тип угідь (код біотопу ¹)	Ступінь збереженості ²	Дата першого обстеження	Стислий опис стану на момент першого обстеження
				широта (N)	довгота (E)				
1	Дорівське	24 (28)	11,5	48.47693	24.48517	лісові (Д1.1.2)	А (відмінна)	01.11.2024	букове насадження за участю ялиці білої та явору на схилі крутизною понад 35° (900-1000 м н.р.м.)
2	Дорівське	13 (3)	4,2	48.49583	24.56436	лісові (Д2.1.2)	А (відмінна)	30.10.2024	ялиново-ялицево- букове насадження 109 років, склад: 7ЯЛЕЗЯЦБ+БКЛ; тип лісу: СЗБЯП; схил північно-східної експозиції, 36 градусів, висота над рівнем моря 875 м

Співвідношення між
лісовими угіддями, які
відповідають критеріям
РДАЕ, на прикладі
Дорівського лісництва

Д1.1.3 Ацидофільні
букові ліси , 190,5

Д2.1.2 Гірські ялинові ліси на
бідних ґрунтах , 136,1

Д1.1.2
Центральноевропейські
букові ліси , 95,9

Дорівське, кв. 13 вид. 3

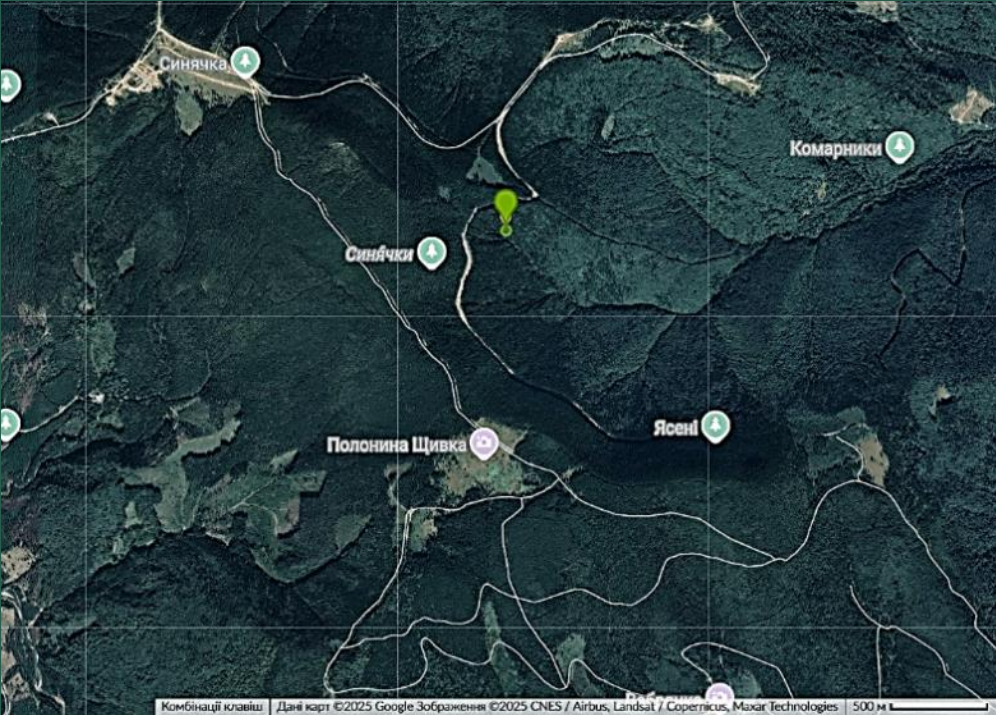
ОСОБЛИВОСТІ ТА СКЛАДНОСТІ ПІД ЧАС ПОЛЬОВОГО ЕТАПУ ВИДІЛЕННЯ РДАЕ

- польова перевірка правильності попередньо ухвалених на камеральному етапі рішень та оцінювання камерально ідентифікованих РДАЕ потребує значних витрат часу;
- для оцінювання та надалі розроблення заходів збереження іноді потрібно звертатися за додатковими консультаціями до експертів, проводити додаткові обстеження.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИГЛЯД ДІЛЯНКИ (ДОРІВСЬКЕ ЛІСНИЦТВО, КВАРТАЛ 24, ВИДІЛ 28 (11,5 ГА) БІОТОП Д1.1.3 АЦИДОФІЛЬНІ БУКОВІ ЛІСИ

ПОЛЬОВИЙ ЕТАП

Координати: 48.47693, 24.48517 (точність 35 м)

ДОРІВСЬКЕ лісництво Експлуатаційні ліси

Аркуш 184
Квартал 24

Ви-діл, під-ви-діл	Пло-ща, га	Характеристика дерево-станів, підросту, під-ліску, не вкритих лі-совою рослинністю і нелісових земель, до-даткові відомості	Яс	Еле-мент у лісу	Вік, ро-ків	Ви-со-та, м	Діа-метр, см	Гру-па ві-ку	Клас бо-ні-те-ту	Тип лі-су (ТЛУ)	Пов-но-та	Запас деревини			% ді-ло-вих де-рев	Господарський захід
												на 1 га, куб.м	на ви-ділі, тис. куб.м	в т.ч. за скла-довими породами		

МДЄ - штучного походження
Підлісок ОЖС, ВРК, МАЛ, вікнутість 0.40
Схил південно-східної експозиції, 23 градусів, висота над рівнем моря 970 м
~~Характеристика ґрунтів: СЕРЕДНЬОСТІЙКІ ГРУНТИ~~

28	11.5	8БКЛ1ЯЦБ1ЯЛЕ+ЯВ Підріст 10ЯЦБ, 15 років, висота - 2 м, 3.0 тис.шт/га Схил південно-східної експозиції, 25 градусів, висота над рівнем моря 1030 м Характеристика ґрунтів: СЕРЕДНЬОСТІЙКІ ГРУНТИ	1	БКЛ	80	27	36	5	1	ДЗБЯП	0.80	450	5.18			ПРОХІДНА РУБКА 15%
29	1.3	Лісові культури 5ЯЦБ2ЯЛЕ2БКЛ1БП Схил західної експозиції, 20 градусів, висота над рівнем моря 1010 м Характеристика ґрунтів: СЕРЕДНЬОСТІЙКІ ГРУНТИ	1	ЯЦБ	22	10	12	3	1	СЗБЯП	0.70	100	0.13			

ЗАГАЛЬНИЙ ВИГЛЯД ДІЛЯНКИ (ДОРІВСЬКЕ ЛІСНИЦТВО, КВАРТАЛ 24, ВИДІЛ 28 (11,5 ГА)
БІОТОП Д1.1.3 АЦИДОФІЛЬНІ БУКОВІ ЛІСИ

ПОЛЬОВИЙ ЕТАП

2

Бланк 6. Опис лісових біотопів у межах РДАЕ філії Делятинське лісове господарство ДП «Ліси України» *станом на 2010*

Лісництво:	<i>Дорівське</i>	Площа (га):	<i>11,5</i>
Квартал:	<i>24</i>	Координати опису:	
Виділ:	<i>28</i>	Широта (N):	
		Довгота (E):	
Код біотопу:		Назва біотопу:	
<i>Д1.1.3 Центральноєвропейські букові ліси</i>			
Ґрунтовий покрив:		Характер рельєфу:	
<i>буковина на ґрунті</i>		<i>хвилястий, півд.-сх. експоз. 25°</i>	
Тип лісу:		<i>925 м. н.р.м.</i>	
		<i>ДЗ БЛТ</i>	

Ознаки аборигенної екосистеми (для розташованих у межах лісових біотопів):

Критерії	Вказати на відповідність до критеріїв аборигенності
Покриття домінантних аборигенних видів рослин-індикаторів для відповідного біотопу (вказати відсоток проєктивного покриття для домінантів – більше або менше 50%) за ярусами: - деревостан: - підлісок: - живий надґрунтовий покрив:	<i>Деревостан</i> <i>Підлісок</i> <i>ПНП</i> <i>Відповідає природним запобіг. для біотопу</i>
Наявність чужорідних видів у складі (вказати, які чужорідні види трапляються та орієнтовне покриття у %):	<i>Вішунки</i>
Наявність видимих ознак значимої порушеності (наприклад, вказати наявність ознак пожеж, надмірного рекреаційного навантаження, осушення тощо):	<i>Вішунки на ділянці</i> <i>Усередненому великі дерева.</i> <i>основ. зникло у 2014 рр. (лісу прибереж.)</i>
Наявність мертвої деревини у вигляді окремих відмерлих стовбурів, пенеків, крупних гілок тощо:	<i>10-15 м³ на гектар</i> <i>Всі стовби розкочують</i>
Наявність у складі рідкісних видів та інших, які знаходяться під охороною:	
Ступінь збереженості структури та функцій типу природного оселища і можливість відновлення (A, B, C, D)*:	<i>A - відмінна збереженість</i>
Висновок про відповідність до критеріїв аборигенності (відповідає/не відповідає, вказати причину невідповідності):	<i>Відповідає критеріям аборигенності</i>

Примітка: *ступінь збереженості вказують у таких градаціях (враховуючи показники за Національним каталогом біотопів України, 2018): A – відмінна збереженість (перший пріоритет РДАЕ для виділення), B – добра збереженість (РДАЕ другого пріоритету), C – посередня (ділянки, що потребують відновлення надалі та наближення їх до природнішого стану), D – знижена збереженість.

1.11.2014

ЗАГАЛЬНИЙ ВИГЛЯД ДІЛЯНКИ (ДОРІВСЬКЕ ЛІСНИЦТВО, КВАРТАЛ 24, ВИДІЛ 28 (11,5 ГА)
БІОТОП Д1.1.3 АЦИДОФІЛЬНІ БУКОВІ ЛІСИ

ПОЛЬОВИЙ ЕТАП

© FSC Ukraine

2

Бланк 8. Оцінювання потенційних загроз для РДАЕ у філії
Делятинське лісове господарство ДП «Ліси України»
(заповнюють для нелісових та лісових біотопів для кожної ділянки)

Лісництво:	Дорівське									
Квартал / виділ:	24 / 28									
Код біотопу:	D1.1.3									
Потенційні загрози РДАЕ з урахуванням їхніх наслідків*										
1. Пов'язані із забудівлею										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2. Пов'язані із сільським господарством:										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
3. Пов'язані з енергетичною та видобувною промисловістю:										
Пов'язані з об'єктами нафтового виробництва										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
4. Пов'язані з об'єктами інфраструктури:										
Пов'язані з об'єктами										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
5. Пов'язані із використанням біологічних ресурсів:										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
6. Пов'язані із іншими втручанням людини:										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
7. Пов'язані із змінами природних систем:										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
8. Пов'язані із інвазійними та проблемними видами:										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
9. Пов'язані із забрудненням:										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
10. Пов'язані із природними явищами:										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
11. Інші загрози (вказати):										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	

Примітка: *Загрози експертно відзначають за 10-бальною шкалою, проставляючи відмітки від 1 (найменший негативний вплив) до 10 (найбільший).

ЗАГАЛЬНИЙ ВИГЛЯД ДІЛЯНКИ (ДОРІВСЬКЕ ЛІСНИЦТВО, КВАРТАЛ 24, ВИДІЛ 28 (11,5 ГА)
БІОТОП Д1.1.3 АЦИДОФІЛЬНІ БУКОВІ ЛІСИ

ПОЛЬОВИЙ ЕТАП

© FSC Ukraine

Бланк 11. Перелік заходів, спрямованих на збереження РДАЕ для ділянок відмінної збереженості (А)

Лісництво:		Дорівське	
Квартал / виділ:		24/28	
Код абorigеного біотопу, який представляє ділянка:		Д1.1.2	
Ступінь збереженості:		А	
Заходи з уникнення або пом'якшення потенційних негативних впливів	Мета та обґрунтування заходу з погляду критеріїв аборигенності	Термін проведення заходу	Очікувані результати (якісні та кількісні показники)
Тодішнє обстеження для виявлення біологічного різноманіття	Детальне вивчення в т.ч. природного елево. бука	континент року 2 р./на рік	Вирішення детальної інформації
Моніторинг за природним наповненням лісу, на бука, вивчення Зростаючих видів	Детальне вивчення природного наповнення на об. тшадяк	навесні та в пізній літній період	Вивчення можливості насадж. конопл. для масов. розросту та зростання наповнення
Вирішення можливостей для зменшення дії негативних впливів тшадяк	Забезпечення ділянки	континент року	

Вирішення природної ситуації зростаючих видів

ЗАГАЛЬНИЙ ВИГЛЯД ДІЛЯНКИ (ДОРІВСЬКЕ ЛІСНИЦТВО, КВАРТАЛ 24, ВИДІЛ 28 (11,5 ГА) БІОТОП Д1.1.3 АЦИДОФІЛЬНІ БУКОВІ ЛІСИ

ПОЛЬОВИЙ ЕТАП

На ділянці виявлено окремі старі дерева, мертву деревину різного ступеня розкладу, типові представники ацидофільних букових лісів у складі живого надґрунтового покриву

ЗАГАЛЬНИЙ ВИГЛЯД ДІЛЯНКИ (ДОРІВСЬКЕ ЛІСНИЦТВО, КВАРТАЛ 24, ВИДІЛ 28 (11,5 ГА) БІОТОП Д1.1.3 АЦИДОФІЛЬНІ БУКОВІ ЛІСИ

ПОЛЬОВИЙ ЕТАП

- поглиблене обстеження ділянки з метою виявлення її детальних екологічних характеристик, структурних та функціональних особливостей екосистем;
- створення штучних гніздівель для додаткового приваблення хижих птахів (як додатковий захід);
- виявлення та видалення чужорідних видів, які можуть загрожувати природній динаміці букового лісу;
- ініціювання внесення змін до матеріалів лісовпорядкування з метою виділення ділянки як репрезентативної з відповідними до статусу режимами її охорони та збереження згідно з добровільними зобов'язаннями у рамках практичної реалізації FSC стандарту для України.

ДОРІВСЬКЕ ЛІСНИЦТВО, КВАРТАЛ 24, ВИДІЛ 28 (11,5 ГА) БІОТОП Д1.1.3 АЦИДОФІЛЬНІ БУКОВІ ЛІСИ

ПОЛЬОВИЙ ЕТАП

Невичерпний перелік показників для моніторингу:

- співвідношення загальної кількості видів до аборигенних та чужорідних видів у межах ділянки;
- наявність чужорідних видів, які можуть загрожувати природній динаміці букового лісу;
- проєктивне покриття домінантів рослинного покриву (для живого надґрунтового покриву у %), для підліску та деревостану показники зімкнутості;
- наявність та кількість природного поновлення для лісоутворюючих видів;
- ступінь зволоженості біотопів за наявністю відповідних рослин-індикаторів.

ПРОЦЕСИ, ПОВ'ЯЗАНІ З ОЦЗ

Ідентифікація територій, які за сукупністю ознак (додаток G до FSC стандарту для України) можуть належати до ОЦЗ (камеральний етап)

Перевірка, попередньо виділених територій та їхнє **оцінювання** (польовий етап)

Розроблення ефективних **стратегій** щодо підтримки та/або збагачення визначених ОЦЗ, забезпечення їхнього виконання та належного перегляду

Відбір показників та формування системи моніторингу щодо ОЦЗ

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ОЦЗ

ПІДХОДИ ДО ІДЕНТИФІКАЦІЇ ОЦЗ ЗГІДНО З FSC СТАНДАРТОМ ДЛЯ УКРАЇНИ

КАМЕРАЛЬНИЙ ЕТАП

Категорії ОЦЗ (див. додаток G FSC стандарту для України)	Ідентифікація в Україні
ОЦЗ 1. Видове різноманіття	Згідно із додатком G «Національна система особливих цінностей для збереження: означення, ідентифікація, господарювання, підтримання та моніторинг» FSC стандарту системи ведення лісового господарства для України (https://connect.fsc.org/document-centre/documents/resource/428)
ОЦЗ 2. Екосистеми та їхні мозаїки ландшафтного рівня	
ОЦЗ 3. Екосистеми та оселища	
ОЦЗ 4. Критичні послуги екосистем	
ОЦЗ 5. Потреби громади	
ОЦЗ 6. Культурні цінності	

ОСОБЛИВОСТІ ТА СКЛАДНОСТІ ПІД ЧАС КАМЕРАЛЬНОГО ЕТАПУ ВИДІЛЕННЯ ОЦЗ

КАМЕРАЛЬНИЙ ЕТАП

- Виникають складнощі з однозначним виділенням об'єктів Смарагдової мережі, оскільки її об'єкти є надто великими і часто знаходяться у межах одиниці господарювання лише невеликою площею.
- Часто цінності ОЦЗ категорії 1 складно ідентифікувати, оскільки необхідно мати у розпорядженні значимий масив інформації щодо багаторічних спостережень за представниками флори і фауни.
- На практиці ОЦЗ і територія, яка підтримує її існування (ОЦЗТ) не завжди співпадають просторово. Це потребує додаткового уточнення та пояснення в матеріалах щодо ОЦЗ.

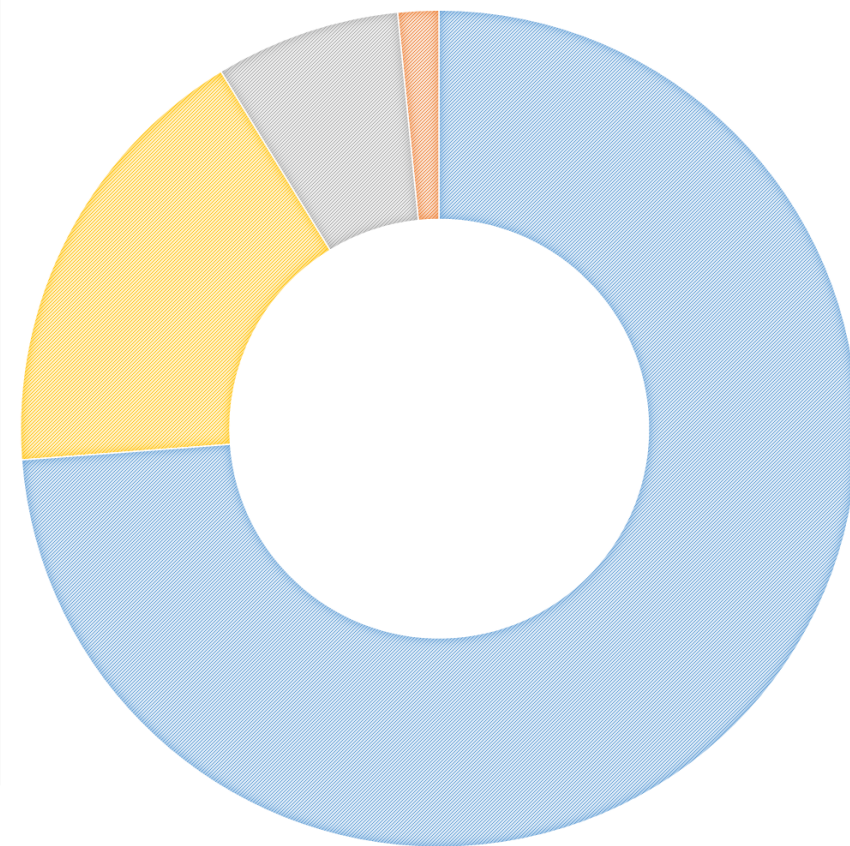
ІДЕНТИФІКАЦІЯ ОЦЗ

ПРИКЛАД ІДЕНТИФІКОВАНИХ ОЦЗ

Таблиця 3. Перелік потенційно наявних ОЦЗ у межах філії «Делятинське лісове господарство» ДП «Ліси України» (на основі камеральної обробки даних) станом на грудень 2024 р.

Категорія, назва ОЦЗ та стислий опис цінності	Критерії виділення	Назва ОЦЗТ (за наявності) / Лісництво	Квартал, виділ	Площа, га
1	2	3	4	5
ОЦЗ 1: Видове різноманіття. Концентрації біологічного різноманіття, включно з ендемічними, рідкісними видами і видами, що перебувають під загрозою, або зникають, які є істотними на світовому, регіональному або національному рівнях				
1. Пралісова пам'ятка природи місцевого значення «Квазіпраліси Майданського лісництва». Рік створення: 2020. Цінність: збереження унікальних букових, буково-ялицевих пралісів Українських Карпат.	Об'єкт ПЗФ	Заповідне урочище «Кам'янище» Майданське	кв. 55 вид. 2- 4; кв. 56 вид. 1, 3	29,5
2. Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Дубина» Рік створення: 1993. Цінність: збереження раритетних представників рослинного світу та рослинного покриву Українських Карпат.	Об'єкт ПЗФ	Майданське	кв. 20 вид. 1, 2	5,3
3. Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Лопушанка» Рік створення: 1988. Цінність: збереження раритетних представників рослинного світу та рослинного покриву Українських Карпат.	Об'єкт ПЗФ	Майданське	кв. 16 вид. 17	2,2
4. Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Смерека звичайна» (1 дерево) Рік створення: 1988. Цінність: збереження старовікових дерев аборигенних видів Українських Карпат.	Об'єкт ПЗФ	Майданське	кв. 54 вид. 17	0,01
5. Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Горвіцові яри» Рік створення: 1993. Цінність: збереження раритетних представників рослинного світу та рослинного покриву Українських Карпат.	Об'єкт ПЗФ	Майданське	кв. 16 вид. 8	1,0

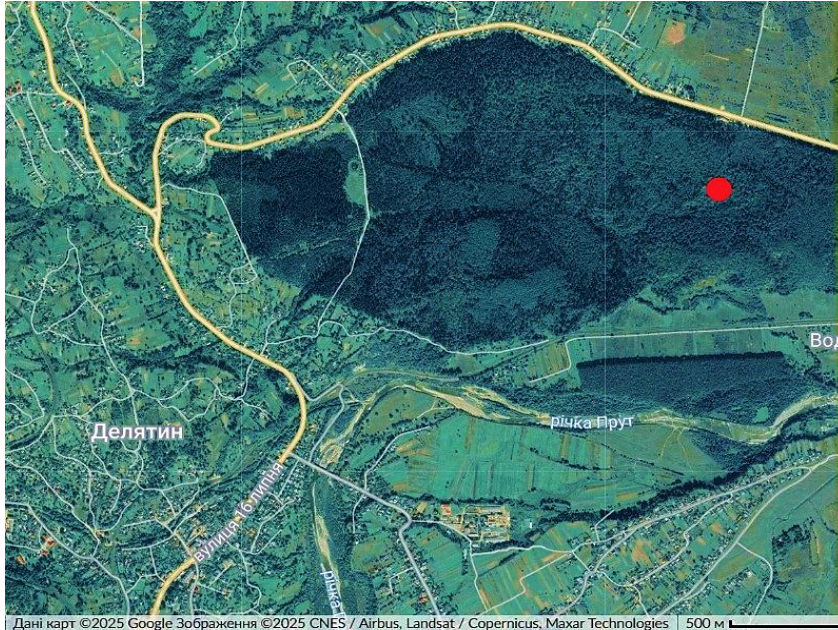
■ ОЦЗ 1: Об'єкти ПЗФ   ■ ОЦЗ 1: Смараглова мережа
■ ОЦЗ 1: Генетичні резервати   ■ ОЦЗ 1: Раритетні види

ОЦІНЮВАННЯ ОЦЗ

ЗАГАЛЬНИЙ ВИГЛЯД ДІЛЯНКИ (ЛЮБІЖНЯНСЬКЕ ЛІСНИЦТВО, КВАРТАЛ 44, ВИДІЛ 22 (9,0 ГА) ОЦЗ 1 ДІБРОВА, СФОРМОВАНА ДУБОМ ЗВИЧАЙНИМ

ПОЛЬОВИЙ ЕТАП

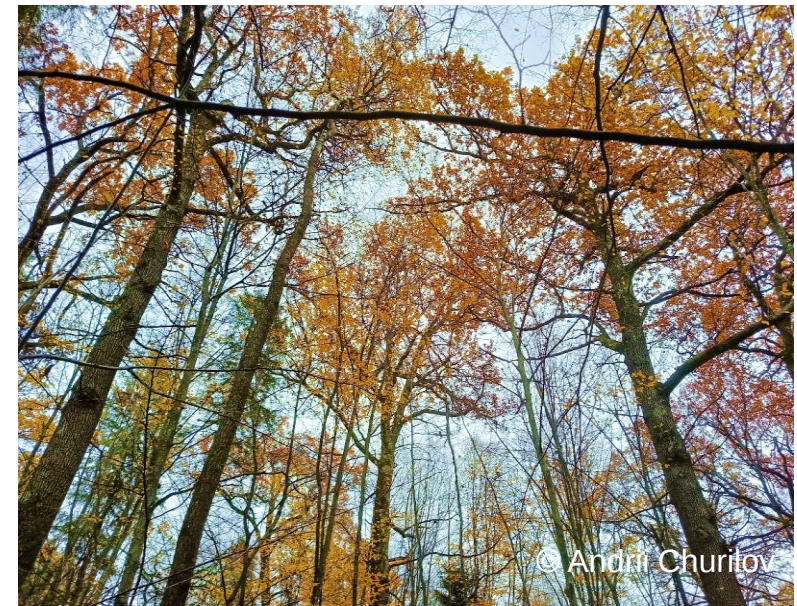

Координати: 48.54310, 24.65792 (точність 45 м)

Діброва, сформована дубом звичайним (*Quercus robur*) віком близько 100 р., популяція якого росте на еколого-ценотичній межі свого ареалу.

© Andrii Churilov

© Andrii Churilov

ОЦІНЮВАННЯ ОЦЗ

ЛЮБІЖНЯНСЬКЕ ЛІСНИЦТВО, КВАРТАЛ 44, ВИДІЛ 22 (9,0 ГА)
ОЦЗ 1 ДІБРОВА, СФОРМОВАНА ДУБОМ ЗВИЧАЙНИМ

© Andrii Churilov

1

Бланк 11. Характеристика популяцій у місцях концентрації ендемічних, реліктових, рідкісних видів і видів, що перебувають під загрозою або зникають, в тому числі на територіях та об'єктах ПЗФ України, генетичних резерватів та Смарагдової мережі, у межах філії (назва) ДП «Ліси України» (ОЦЗ 1)
(представники рослинного світу)

Назва виду:	Звичайний дуб, на території лісу пошир.		
Природоохоронний статус виду:	Реліктовий, рідкісний, під загрозою зникання		
Площа популяції (м²):	приблизно 400 м²	Загальна кількість особин (шт.):	15 шт. дерев.
Характер розміщення площею (суцільне, дифузне, групове, поодинокі):	групове розміщення дерев		
Щільність популяції (особин / м²):			
Середня щільність:	1 / 200 м²	Щільність у скупченнях:	2-3 / 200 м²
Кількість особин різних вікових груп (шт.):			
молоді особини:			
дорослі у вегетативному стані:			
дорослі у квітучому стані:			
Наявність плодоношення:	Характер поновлення (вказати):		
	наслідки:	наслідки 10 років.	
	вегетативне:	— не відслідковувалося	
	змішане:	— рідко 31.10.24	
Оточення ОЦЗТ (опис лісових та нелісових земель, з якими межує):			
9,0 га лісового масиву, оточеного нелісовими територіями: загроза від сільськогосподарських угідь, лісової вирубки, лісової загрози.			
Код біотопу ОЦЗТ:		Тип лісорослинних умов ОЦЗТ:	ДЗ
Наявність порушень у межах ОЦЗТ (слідки від пожеж, надмірної рекреації тощо):	немає	Додаткові відомості про поточний природоохоронний статус ОЦЗТ:	дуб масивний, рідко зустрічається
Додаткові спостереження:			
Дуже поновлені дерева на крова, відсутність нових дерев.			
Наявні або потенційні загрози для ОЦЗ 1 та ОЦЗТ:			
Відсутність загрози.			
Заходи, які потрібні для підтримки та/або збагачення ОЦЗ та ОЦЗТ:			
Перелік заходів для ОЦЗ та їх обґрунтування:			
Виконано: 1) особисте оглядання влітку в серпні.			
Перелік заходів для ОЦЗТ та їх обґрунтування:			
2) провести освітлення в межах дубів, якщо необхідно.			
Дата виконання опису:	31.10.2024		
Виконавець:	Чурилов А. М., Савченко О. П.		
	Павлюк О. П.		

РОЗРОБЛЕННЯ СТРАТЕГІЙ ЩОДО ПІДТРИМКИ ТА/АБО ЗБАГАЧЕННЯ ОЦЗ 1

ЛЮБІЖНЯНСЬКЕ ЛІСНИЦТВО, КВАРТАЛ 44, ВИДІЛ 22 (9,0 ГА)
ОЦЗ 1 ДІБРОВА, СФОРМОВАНА ДУБОМ ЗВИЧАЙНИМ

ПОЛЬОВИЙ ЕТАП

© Andrii Churilov

Стратегія щодо ОЦЗ 1: спрямована на підтримання в життєздатному стані унікальної популяції дуба звичайного на еколого-ценотичній межі ареалу.

Невичерпний перелік запропонованих заходів:

- виявлення та видалення чужорідних видів, а також контроль за поновленням інших лісоутворюючих порід, які можуть перешкоджати природному поновленню дуба звичайного;
- детальне вивчення можливостей сприяння природному поновленню дуба звичайного.

ВІДБІР ПОКАЗНИКІВ ТА ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМИ МОНІТОРИНГУ

ЛЮБІЖНЯНСЬКЕ ЛІСНИЦТВО, КВАРТАЛ 44, ВИДІЛ 22 (9,0 ГА)
ОЦЗ 1 ДІБРОВА, СФОРМОВАНА ДУБОМ ЗВИЧАЙНИМ

ПОЛЬОВИЙ ЕТАП

© Andrii Churilov

Невичерпний перелік показників для моніторингу:

- наявність чужорідних видів, які можуть загрожувати природній динаміці букового лісу;
- наявність та кількість природного поновлення дуба звичайного;
- ступінь зволоженості біотопів за наявністю відповідних рослин-індикаторів.

Дякуємо за увагу !
